

L'últim Centelles

Enmig de la polèmica sobre l'arxiu fotogràfic Centelles, el Dr. Ricard Vinyes decideix donar a la Biblioteca de Catalunya un fotomuntatge fet pel fotògraf l'any 1983 amb motiu de l'homenatge dedicat a Karl Marx durant la Festa de Treball, l'esdeveniment polític-festiu més important dels anys vuitanta a Catalunya, en el qual durant tres dies se celebraven debats, recitals multitudinaris, mostres gastronòmiques preparades per les agrupacions comunistes, exposicions i actuacions.

L'encàrrec, fet pel mateix historiador a Centelles, consistia a exposar en un dels llenguatges fotogràfics de la propaganda dels anys trenta –el fotomuntatge– alguns rostres del marxisme i del comunisme catalans: des del simple agitador –Valdés– fins a l'organitzador de la nova economia en plena revolució –Ruiz Ponsetí–, o del lideratge polític nacional –Comorera–, fins a la tradició sindical –Vidiella. Agustí Centelles va acceptar de bon grat aquella proposta; al capdavall, ell formava part d'aquesta tradició que analitzava, denunciava i actuava per canviar la desigualtat imperant al seu país i al món. Aquest va ser l'objectiu essencial del fotoperiodisme de l'època.

Un acte de benvinguda a la nova peça és aquesta mostra que relaciona el marc polític dels anys trenta, l'evolució del reportatge gràfic i l'avenç tecnològic. La comercialització de la Leica va donar mobilitat i rapidesa als reporters, que buscaven informar d'una manera propera i realista. Els diaris i les revistes van introduir la fotografia com un element indispensable de la notícia.

La selecció és d'una quarantena de peces: llibres, diaris i fotografies que es conserven a la BC, on ha quedat enregistrat el testimoni d'una generació de fotoperiodistes. El fotomuntatge, particular per la seva història, per les dimensions i per la tècnica emprada, passarà a engrandir el fons fotogràfic de la BC, que supera les 100.000 unitats.

Núria Altarriba. Biblioteca de Catalunya
Ricard Vinyes. Universitat de Barcelona

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56

08001 Barcelona

Tel. 93 270 23 00

Fax 93 270 23 02

E-mail: bustia@bnc.cat

<http://www.bnc.cat>

L'últim Centelles

De l'1 de març al 6 d'abril de 2010

Horari de l'exposició:

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.

Dissabtes, de 9 a 14 h.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació

VITRINA 1. L'obra i els personatges

- Karl Marx. *Das Kapital*. Berlín: Gustav Kiepenheuer, 1932
- Joan Comorera. *La trágica ignorancia española*. Barcelona: La Neotipia, 1919
- Àngel Estivill. *6 d'octubre: l'ensulsiada dels jacobins*. Barcelona, Edicions de l'hora, 1935. Dedicatòria autògrafa de l'autor
- *Butlletí del Sindicat de Tècnics de Catalunya*, 1921 (any 1, núm. 1)
- Rafael Vidiella. *Los mismos de ayer*. París: Lluita, 1947
- Rafael Vidiella. *De París a la cárcel de Madrid*. Madrid: Edic. Oriente, 1931
- Rafael Vidiella. *El P.S.U. davant la situació actual*. Discurs de Joan Comorera. Barcelona: Agitació i Propaganda P.S.U., 1938
- Montserrat Roig. *Rafael Vidiella: l'aventura de la revolució*. Barcelona: Laia, 1976
- *Treball*. PSUC. (Setembre de 1983, núm 750)

VITRINA 2. El naixement del fotoperiodisme

Les primeres aplicacions de la fotografia es troben en el retrat, la fotografia d'arquitectura, el paisatgisme i la fotografia etnològica. A principis del segle XX els esdeveniments històrics, l'evolució de la tècnica i l'experiència facilitaràn unes condicions úniques per les primeres generacions de fotoperiodistes.

- Alexandre Merletti. "Procés contra Ferrer i Guàrdia". *Nuevo Mundo*, 1909
- Frederic Ballell. "Público reunido alrededor de la cárcel Modelo de Barcelona". *Blanco y Negro*, 1910
- Gabriel Casas. "Trets pel carrer". *Imatges*. 21 de novembre de 1930
- Agustí Centelles. *Consejo de guerra a los militares golpistas*, 1936. 1 positiu fotogràfic
- Agustí Centelles. "Consejo de guerra a los militares golpistas". *La Vanguardia. Notas Gráficas*. 1936
- Pilar Aymerich. "Manifestació de 8 de febrer de 1976 Llibertat, amnistia i Estatut d'autonomia: càrrega policial contra els manifestants". Memòria d'un temps, 2004

- Josep Madula i Canadell. *La Voluntat d'un poble. 5è aniversari de l'Assemblea de Catalunya (1971-1976)*. Barcelona: Edinform, DL 1977.

- *Llibertat, Amnistia, Estatut d'Autonomia: Visca Catalunya lliure!: 23 d'abril, tots a la plaça Sant Jaume...* [Barcelona], [1976?]

VITRINA 3. Els anys trenta

- Josep Maria Sagarra. "Manifestación Pro-Estatuto de Cataluña". *La Vanguardia. Notas Gráficas*. 26/04/1932
- Pau Torrents. "Heus ací un poble". *La Rambla*. 2 de març de 1936

VITRINA 4. Reporters de guerra

- Agustí Centelles. *Guàrdia d'assalt*, 19 de juliol de 1936. 1 positiu fotogràfic
- Agustí Centelles. "Guàrdia d'assalt, 19 de juliol de 1936". *Visions de guerra i reraguarda*. Barcelona: Forja, 1937
- Miquel Agulló i Padrós. *Després del bombardeig*. 1938. 1 positiu fotogràfic
- Mostra de portades de *La Vanguardia. Notas Gráficas*. 1936-1937. Fotografies de Centelles, Sagarra i Puig Farran

VITRINA 5. Exili i persecució dels reporters

Els reporters defensors de la República van ser represaliats per Franco i van esdevenir fugitius. Perseguits i internats en camps de concentració hitlerians, alguns van seguir amb el seu testimoniatge i denúncia de l'extermini nazi. Molts van perdre el carnet de premsa i van haver de deixar el reportatge gràfic. A l'època de la democràcia, alguns van poder recuperar el carnet de premsa i van connectar amb una generació jove que buscava el seu antecedent.

- "Agustí Centelles y Eduard Pons Prades llegan a Premià de Mar, Barcelona, con el archivo salvado, 1976". Reproducció de: Agustí Centelles. *Centelles: las vidas de un fotógrafo: 1909-1985*. Lunwerg: Ajuntament de Barcelona, cop. 2006. Reproducció de les p.18-19

- *El 75: 1909-1984: diari-catàleg de l'exposició 75 anys de periodisme català*. Barcelona: Associació de la Premsa de Barcelona, 1985. P. 23

- Agustí Centelles... [et al.] *Visió fotogràfica d'una època (1936-1986)*. Barcelona: Fundació Caixa de Barcelona, 1986

- *Capçalera: revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya*. 1989-1990. Núms.1 i 2 (abril i maig 1989). Secció Fotògrafs, p.44

- Jaume Fabre. *Història del fotoperiodisme a Catalunya, 1885-1976*. Palau de la Virreina, del 14 de Març al 29 d'abril. Barcelona: Ajuntament, 1990

- Agustí Centelles. *Agustí Centelles: 1909-1985: fotoperiodista*. Barcelona: Fundació Caixa de Catalunya, 1991

- Agustí Centelles. *Diari d'un fotògraf: Bram, 1939*. Barcelona: Destino, 2009

VITRINA 6. La Leica

Aquesta màquina fotogràfica significà un gran avenç tecnològic; els primers a tenir-ne una van ser Badosa, Pérez de Rozas i Centelles. Aquí es mostren, a més, algunes de les revistes dels fotògrafs professionals de principis del segle XX.

- *Càmera Leica model III C*. Col·lecció Guillem Armora
- *Radium: boletín mensual*, 1923
- *Revista Kodak*. 1924
- *Manual Gevaert: contiene un gran número de conocimientos y útiles consejos para todas las personas que se dedican a la fotografía*. Ambers: Gevaert, 1927
- Ernst Leitz. *Cómo se trabaja de manera más ventajosa con la cámara "Leica"*. [1928?]
- *Instrucciones para el uso de la cámara fotográfica Leica*. Wetzlar: Ernst Leitz, [1929?]
- *Agrupació fotogràfica de Catalunya*. Butlletí, 1931
- *Art de la llum: revista fotogràfica de Catalunya*. Juny, 1933
- *Nous models: Casa J. Sàbat*. [1934]. Propaganda comercial de càmeres fotogràfiques